

Eesti Vabariigi Valitsusele

12. märts 2025

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pöördumine Vabariigi Valitsuse poole

Lugupeetud peaminister ja valitsuse liikmed

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (EPKK) kui Eesti suurim põllumajandus-, toidutööstuse, maa- ja metsamajanduse ettevõtjaid ühendav katusorganisatsioon, esindades koos liikmesorganisatsioonidega ligikaudu 30 000 liiget, pöördume teie poole kindla ettepanekuga säilitada Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põhifookus põllumajandusel ja toidutootmisel ning vältida valdkonna edasist killustamist. Ministeeriumi ülesannete pidev laiendamine teiste teemadega viib selleni, et põllumajandus ja toidutootmine taanduvad üha enam tagaplaanile, kuigi need on strateegiliselt olulised Eesti toidujulgeoleku, majanduse ja regionaalarengu jaoks. Tänapäevases geopoliitilises olukorras on oluline hoida toidujulgeolek kui riigi julgeoleku oluline osa tugevalt fookuses.

Põllumajandus ja toidutootmine kui riiklikult strateegilise tähtsusega valdkonnad vajavad sihipärast ja pädevat korraldust nii riiklikul kui ka EL-i tasandil

Põllumajandus ja toidutootmine on kriitilise tähtsusega nii riigikaitse, regionaalarengu kui ka rahvatervise seisukohalt. Eesti inimeste tervise ja elukvaliteedi tagamisel on kohalikul toidul ning puhtal keskkonnal oluline roll. Toiduga kindlustatus mõjutab rahvuslikku stabiilsust, majanduslikku arengut ja geopoliitilist dünaamikat. Riigikaitsealises kriisis peavad olema tagatud nii toidu varustuskindlus kui toidujulgeolek.

ELi põllumajandus- ja kalandusministrid osalevad Põllumajandus- ja kalandusnõukogu töös, kus arutatakse ja tehakse ELi üleseid otsuseid põllumajanduse, maaelu arengu ja kalanduse valdkondades. Ministri ametinimetused on olulise tähtsusega, sest see annab selge signaali teistele liikmesriikidele, kes on valdkonnas Eesti eestkõneleja.

Euroopa Komisjoni direktoraatide loogikast lähtudes kuuluvad põllumajanduse ja maaelu areng ning merendus ja kalandus eraldi vastutusvaldkondadesse. Teiste EL-i liikmesriikide praktika näitab, et valdkondliku ministeeriumi nimetuses sisaldub valdavalt sõna "põllumajandus" või "toit", peegeldades valdkonna fookust ja prioriteete. Seetõttu on ka

mitmed teised liikmesriigid eelistanud säilitada ministeeriumi ja ministri nimetuses selget viidet põllumajandusele ja toidutootmisele¹.

Seetõttu peab põllumajanduse ja toidutootmise valdkonna juhtimine olema püsivalt kõrgel tasemel ning seda ei tohi lahustada teiste majandusteemade hulka.

Põllumajandus- ja toidupoliitika vajab bürokraatia vähendamist

EPKK toetab valitsuse eesmärki vähendada bürokraatiat. Siiski tuleb tagada, et põllumajanduse ja toidutootmise spetsiifika ei kaoks laia majanduspoliitika alla. Pigem tuleb kaaluda Kliimaministeeriumi (KliM) ülesannete jaotamist MKM-i ning ReM-i vahel ja üle vaadata nende allasutuste tööülesanded, et vältida tegevuste kattumist. Kliimamuutustega seotud regulatsioonid ja keskkonnanõuded mõjutavad nii majandust kui ka põllumajandust ja toidutootmist ning seetõttu on mõistlik korraldada nende haldus loogilisemalt vastavalt valdkondade spetsiifikale.

Ministeeriumite ümber nimetamine ja valdkondade ümber jagamine on saanud iga uue valitsuse praktikaks. Kuna iga selline muutus tekitab sektoris mõneks kuuks segadust ja viivitusi, palume peaministrilt lisaks maksurahule ka rahu valdkondade ümber tõstmisele ning astuda samme, et ministeeriumid omavahel tihedamalt koostööd teeksid, vähendades duubeldavaid tegevusi, mis oli ka üks eesmärkidest, kui loodi nn superministeerium.

Põllumajandussaaduste ja toidu eksport vajab sektorispetsiifilist käsitlust

Põllumajandussaadused ja toidukaubad on Eesti ekspordi seisukohalt kriitilise tähtsusega, olles suuruselt teine ekspordisektor elektriseadmete järel. Statistikaameti andmetel eksporditi 2024. aastal põllumajandussaaduseid ja toidukaupu 14% ja puitu ja puittooteid 11%². Kolmandatesse riikidesse suunatud eksport on sageli keeruline ja pikaajaline protsess, mis nõuab sihitud riiklikku tuge, sh kaubanduslääbirääkimisi, sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete kooskõlastamist ning turulepääsu tingimuste läbirääkimisi vastavate riikidega. Ilma ametliku turulepääsuta ei

¹ Euroopa Liidu liikmesriikide ministeeriumite nimed inglise keeles
Horvaatia, Ungari, Leedu, Läti, Tšehhi – Ministry of Agriculture
Portugal, Bulgaaria, Prantsusmaa – Ministry of Agriculture and Food
Belgia – Federal Public Service for Health, Food Chain Safety and Environment
Taani – Ministry of Food, Agriculture and Fisheries
Soome – Ministry of Agriculture and Forestry
Kreeka – Ministry of Rural Development and Food
Iirimaa – Department for Agriculture, Food and the Marine
Itaalia – Ministry of Agricultural, Food and Forestry Policies
Holland - Ministry of Agriculture, Fisheries, Food Security and Nature
Poola, Rumeenia – Ministry of Agriculture and Rural Development
Hispaania – Ministry of Agriculture, Fisheries and Food
Rootsi – Ministry of Rural Affairs and Infrastructure
Saksamaa – Federal Ministry of Food and Agriculture
Luksemburg – Ministry of Agriculture, Viticulture and Rural Development
Austria – Federal Ministry of Agriculture, Regions and Water Management
Malta – Ministry of Agriculture, Fisheries and Animal Rights
Sloveenia – Ministry of Agriculture, Forestry and Food
Slovakkia – Ministry of Agriculture and Rural Development
Küpros – Ministry of Agriculture, Rural Development and Environment

² Statistikaamet. „Oktoobris väliskaubandus kasvas, Eesti päritolu kaupade eksport suurenes 17%.“

ole võimalik eksporti suurendada ega välisturgudel konkurentsivõimet parandada. Seetõttu on oluline, et valdkonda juhiks minister, kellel on piisav pädevus ja fookus ekspordisuhete arendamisel ning välisturgudele sisenemise protsessi edendamisel. Sellistes riikides nagu Hiina, Jaapan, Lõuna-Korea, Ühendemiraadid ja mitmed Aasia riigid on visiitide edukus sageli seotud ministri ametinimetuse ja tema valdkondliku pädevusega.

Põllumajanduse ja toidutootmise tulevik nõuab strateegilist juhtimist ja fookust

Põllumajanduse ja toidutootmise tulevik on tugevalt mõjutatud mitmetest globaalsetest teguritest, mis nõuavad strateegilist juhtimist ja selget fookust. Muutused keskkonnas, geopoliitilises olukorras ning majanduses määravad, kuidas tagada sektori jätkusuutlikkus ja konkurentsivõime. Alljärgnevalt on välja toodud olulisemad aspektid, mida tuleb Eestis toidutootmise tuleviku planeerimisel arvestada:

- **Toidujulgeolek ja sõltumatus impordist:** Globaalsete toidutarnete ebakindlus suurendab vajadust tugevdada kodumaist toidutootmist. Arvestades geopoliitilisi riske ning Eesti agressorriigist naabrit, on oluline tagada riigi sõltumatus ja vähendada impordist tulenevaid riske. Hiljutised kriisid, nagu COVID-19 pandeemia, on näidanud tarneahelate haprust, mis omakorda suurendab vajadust kohaliku toidutootmise arendamise järele.

- **Keskkonnasäästlikkus ja kliimamuutustega kohanemine:** Kliimamuutuste mõju toidutootmisele on üks kriitilisemaid tegureid. Eestis on Euroopa kohta suhteliselt palju põllumaad elaniku kohta – keskmiselt 0,72 hektarit inimese kohta –, mis loob head eeldused põllumajanduse ja toidutootmise arendamiseks. Eestis kasutatakse vähem antibiootikume ja taimekaitsevahendeid, mis vähendab keskkonnakoormust ja toetab säästlikumat tootmist. Kui loodusressursse ei kasutata tõhusalt majandusliku väärtuse loomiseks, suureneb riigi sõltuvus impordist ja väliskapitalist. Bioloogilised ressursid on Eesti majanduse ja iseseisvuse alus. Eesti toidu eelistamine tagab kohalike ettevõtjate konkurentsivõime ja hoiab loodud väärtused riigis.

- **Globaalsed regulatsioonid ja konkurents:** Regulatiivse keskkonna muutused mõjutavad oluliselt Eesti tootjate võimalusi rahvusvahelistel turgudel. On oluline tagada, et Eesti toidutootmine vastaks EL-i ja rahvusvahelistele standarditele, et säilitada turustusvõimalused ning konkurentsivõime. Kui regulatsioonid on paindlikud ja tuginevad teaduspõhiste lahendustele, saavad kohalikud tootjad olla konkurentsivõimelised ning edukalt kohaneda muutuvate turutingimustega.

Põllumajanduse ja toidutootmise areng vajab selget juhtimist ja pikaajalist strateegilist vaadet, et tagada sektori jätkusuutlikkus ja kindlustada Eesti elanike toiduga varustatus ka tulevikus.

Kokkuvõtteks

Lähtudes eeltoodust palume Vabariigi Valitsusel:

- säilitada ministeerium rõhuga põllumajandusel ja toidutootmisel ning vältida edasist valdkonna hajutamist, kus ministeeriumi ülesandeid järjest laiendatakse teiste teemadega, jättes põllumajanduse ja toidutootmise üha rohkem tagaplaanile.
- tagada, et põllumajandusel ja toidutootmisel oleks selgelt defineeritud esindatus valitsuse tasandil ning rahvusvahelises suhtluses, arvestades sektori kaalu Eesti majanduses ja regionaalarengus.
- hoida toidujulgeolek kui riigi julgeoleku oluline osa tugevalt fookuses.
- pöörata tähelepanu põllumajanduse ja toidutootmise strateegilisele rollile ning tagada, et sektori juhtimine jääb sihituks ja kompetentseks.

Kerli Ats

Juhatuse esinaine
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

/allkirjastatud digitaalselt/